

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže při kontrole spojování soutěžitelů
The Position and Function of the Office for the Protection of Competition in
the Control of Competitors' Fusion

Student: Denisa Marková
Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Milan Gryga

Ostrava 2011

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh,
vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a další prameny.“

V Ostravě dne 11. května 2011

.....

Denisa Marková

Obsah

1	Úvod	1
2	Vývoj soutěžního práva	2
3	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	4
3.1	Historie úřadu	4
3.2	Obecně o ÚOHS	4
3.3	Poslání a kompetence ÚOHS	5
3.4	Lidské zdroje	6
3.4.1	Organizační struktura	6
3.5	Mezinárodní spolupráce	7
3.6	Prevence a postup úřadu	8
3.7	Informační činnost	9
4	Spojování soutěžitelů	10
4.1	Znaky a formy koncentrace	10
4.2	Pozitivní a negativní vymezení koncentrace	14
4.3	Ekonomický rozměr spojení podléhajícího povolení	14
4.3.1	Obratové kritérium	15
4.4	Výpočet obratu	16
4.5	Relevantní trh	18
4.5.1	Časový aspekt relevantního trhu	19
4.5.2	Věcný (výrobní) relevantní trh	20
4.5.3	Geografický relevantní trh	22
4.6	Posuzování spojení soutěžitelů	24
4.7	Získání nebo posílení dominantního postavení	25
4.8	Oligopol (kolektivní dominance).....	26
4.9	Charakter spojení soutěžitelů z hlediska dotčených trhů	27
4.9.1	Horizontální spojení	28
4.9.2	Vertikální spojení	29
4.9.3	Konglomerátní spojení	30
5	Řízení a rozhodnutí o povolení spojení soutěžitelů	33
5.1	Podání návrhu	36

5.2	Účastníci řízení	37
5.3	Náležitosti návrhu na zahájení řízení.....	38
5.4	Kritéria posuzování koncentrací	40
5.5	Rozhodnutí o povolení spojení	41
5.6	Podmiňující závazky účastníků řízení	42
5.7	Odklad realizace spojení a dekoncentrační oprávnění úřadu	43
5.8	Výjimky ze zákazu předčasné realizace spojení a zrušení rozhodnutí o jejím povolení	44
5.9	Zápis spojení do obchodního rejstříku	45
6	Závěr	46
	Seznam použité literatury	48
	Seznam zkratk	50

1 Úvod

Smyslem této práce je charakteristika Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jehož hlavním posláním je udržení účinné hospodářské soutěže, se zaměřením na jednu z jeho kompetencí spadající do oblasti hospodářské soutěže, a to kontrolu spojování soutěžitelů. Udržení takové soutěže je mezi jednotlivými soutěžiteli považována za zcela zásadní podstatu celé tržní ekonomiky. Můžeme ji dokonce najít i mezi základními pilíři, kterými je podepřena Evropská unie. Že to jinak vskutku nelze, jsme se mohli ubezpečit v době působení socialistického režimu, a to nejen u nás.

Kapitola následující po úvodu obsahuje stručný vývoj soutěžního práva od starověku až po změny, ke kterým došlo v důsledku vstupu České republiky do Evropské unie. Můžeme tedy říct, že jednotlivá izolovaná opatření regulující určitým způsobem podmínky na trhu se objevovala již před několika staletími a nejsou tedy jen otázkou blízké minulosti.

V další kapitole se již dozvídáme o Úřadu jako takovém. Blíže je popsán jeho vznik, organizační struktura, kompetence, způsob prevence Úřadu proti narušení hospodářské soutěže jednotlivými soutěžiteli jejich protisoutěžním jednáním a také jeho mezinárodní spolupráce, která je v důsledku dnešní globalizované světové ekonomice (kdy se nejedná pouze o uzavírání dohod mezi soutěžiteli na území jednoho státu, ale i o dohody, které tyto hranice jednotlivých států překračují) opodstatněná.

Poslední dvě kapitoly jsou věnovány již zmiňovanému spojování soutěžitelů. První část vymezuje obecnou teorii koncentrací, jako jsou jejich formy, rozlišení mezi spojením podléhající kontrole povolení Úřadu a spojením, která kontrole nepodléhají, a to především v důsledku nízkého obrátu. Dále pak vymezení pojmů úzce souvisejících s fúzí (relevantní trhy, dominantní postavení, horizontální, vertikální, konglomerátní spojení aj.). Druhá část se týká průběhu řízení Úřadu při jeho rozhodování ve věci spojování soutěžitelů a postupů předcházejících kontrole.

2 Vývoj soutěžního práva¹

Jednotlivá izolovaná opatření regulující určitým způsobem podmínky na trhu můžeme nalézt již o mnoho staletí dříve. Jako příklady, které uvedl Chalupa v knize Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (2008, str. 33), můžeme uvést: „*Ve starověkém Římě byla vydávána rozličná nařízení týkající se ochrany nebo stabilizace trhu, ať už šlo o tresty pro ty, kteří bránili průjezdu lodí s obilím či tresty za skupování nedostatkového zboží denní potřeby. Dále pak kolem roku 483 našeho letopočtu římský císař Zenon zakázal jakékoliv obchodní propojení nebo společné transakce soukromých i státních monopolů. Východořímský císař Justinián I. zase stanovil plat pro úředníky, kteří měli spravovat státní monopoly.*“²

Za nejvýznamnější regulaci se pak ve středověku považovali cechy, což byly samosprávné organizace jednotlivých řemesel do kterých se výrobci sdružovali. S tím bylo spojeno tzv. mílové právo z kterého vycházelo, že nikdo kromě členů cechu nesměl v určitém okruhu okolo města provozovat dané řemeslo, šlo v podstatě o monopolní práva svěřená těmto sdružením.

Dále se budeme zabývat vývojem soutěžního práva až po vzniku Československé republiky, kdy v roce 1933 došlo k první samostatné a ucelené úpravě práva, která se zabývala regulací hospodářské soutěže. Stalo se tak zákonem č. 141/1933 Sb., o kartelech a soukromých monopolech. Avšak v prvních dvou letech po druhé světové válce nemohlo dojít k jeho uplatnění a pak jej prakticky zbavilo účinnosti nastolení socialistického režimu v tehdejší ČSR po únoru 1948. V záměrně monopolisticky organizovaném hospodářství, kde byl kladen důraz především na vytvoření institutu spolupráce socialistických organizací namísto rozvoje trhu a soutěže, zaniká možnost zneužití dominantního postavení hospodářských jednotek a tak i potřeba předpisu působícího proti této možnosti.

3

¹ CHALUPA, K. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: historie, fakta, svědectví*. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008. 159 s. ISBN 978-80-254-2242-7

² Snaha najít zde prvky moderní hospodářské soutěže je samozřejmě porušením dějinného diskursu. Jde především o izolované kroky, jejichž motivy byly mnohdy zcela jiné, než zájem o ochranu souboru procesů na trhu, pod nímž si dnes představujeme hospodářskou soutěž.

³ Dostupný z : < <http://www.compet.cz/o-uradu/historie-uradu/> >.

Koncem šedesátých let pak znovu upoutaly pozornost reformní snahy týkající se otázek trhu a hospodářské soutěže. Jedná se o vládní vyhlášky č. 100/1969 a 169/1969 o plánovitém řízení národního hospodářství, které zahrnovaly poměrně ucelenou úpravu tří generálních klauzulí (obecně formulovaných základních ustanovení spolu s příklady a nejčastěji se vyskytujícím nekalosoutěžním jednáním, tedy jednáním omezující soutěž). Paragraf 83 vládní vyhlášky č. 169/1969, který zakazoval organizacím zneužívat svého hospodářského postavení (monopolního postavení) vůči jiným organizacím či spotřebitelům, byl posléze přejet novelou hospodářského zákoníku v roce 1970.

Na základě politické změny nastala v roce 1989 nová situace. Legislativní přístup v České republice byl dán uvolněním nadměrného státního dirigismu, který byl charakteristický pro předchozí komunistické režimy, podporou efektivní hospodářské soutěže na principu rovnosti soutěžitelů a obnovením soukromého vlastnictví. Výsledkem se stal zákon o hospodářské soutěži pod č. 63/1991, který byl přijat poměrně brzy, a to v lednu 1991. Tento zákon byl po dvou novelách v letech 1992 a 1993 od 1. července 2001 nahrazen zákonem č. 143/2001 Sb., který byl od té doby několikrát novelizován.

Vstupem České republiky do Evropské unie došlo k významným změnám. Na našem území tak bylo bezprostředně aplikováno právo Evropských společenství. Podmínky pro tuto přímou aplikaci vytvořila novela zákona č. 340/2004 Sb., která nabyla účinnosti 2.6. 2004. Jednalo se o tyto změny: upuštění od povolování individuálních výjimek a zrušení určovacího řízení. Byly také zvýšeny prahové hodnoty u tzv. pravidla de minimis, které z obecného zákazu dohod narušujících soutěž vylučuje dohody nepředstavující riziko pro hospodářskou soutěž. Prahová hodnota u horizontálních⁴ dohod byla zvýšena z 5 procent na dvojnásobek a u dohod vertikálních⁵ z 10 na 15 procent. Novinkou byla dále možnost zastavit sankční řízení v případě, že jeho účastník navrhne závazky, které odstraní závadný stav na trhu. Přezkoumány byly i některé fúze povolené s podmínkami před vstupem ČR do EU. Návrh na změnu rozhodnutí o privatizaci plynárenství byl zamítnut, změněna byla jedna podmínka ohledně propojení dominantního výrobce elektrické energie ČEZ s regionálními distributory.

⁴ Blíže viz. kapitola 4.9.1 Horizontální spojení

⁵ Blíže viz. kapitola 4.9.2 Vertikální spojení

3 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

3.1 Historie úřadu

Ochrana hospodářské soutěže byla jako první svěřena Českému úřadu pro hospodářskou soutěž, který zřídil zákon České národní rady č. 173/1991 Sb. Ze dne 26. dubna 1991. Tento úřad zahájil svou činnost k 1. červenci 1991 a jeho sídlem se nestala Praha, jako u ostatních ústředních orgánů státní správy, ale Brno, což mělo deklarovat nezávislost rozhodování.⁶

Český úřad pro hospodářskou soutěž byl od 31. října 1992 nahrazen Ministerstvem pro hospodářskou soutěž (dále jen „Ministerstvo“) se sídlem taktéž v Brně. Toto Ministerstvo vykonávalo svou činnost do roku 1996, kdy bylo nahrazeno Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže.⁷

ÚOHS navázal na činnost dřívějšího Ministerstva a pod tímto názvem začal fungovat od 1. listopadu 1996 z důvodu potřeby zcela nezávislé instituce.⁸

3.2 Obecně o ÚOHS

Jak již bylo řečeno výše Úřad pro ochranu hospodářské soutěže byl zřízen s účinností od 11. října 1996 zákonem č. 273/1996 Sb. a jeho sídlem je Brno.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je ústředním orgánem státní správy České republiky a je zcela nezávislý ve své rozhodovací činnosti. Mezi jeho pravomoci spadá ochrana a podpora hospodářské soutěže, dohled nad zadáváním veřejných zakázek a vykonávání další působnosti stanovené zvláštními zákony.⁹

⁶ Dostupný z: <<http://www.compet.cz/o-uradu/historie-uradu/>>.

⁷ CHALUPA, K. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: historie, fakta, svědectví*. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008. 159 s. ISBN 978-80-254-2242-7

⁸ Dostupný z: <<http://www.compet.cz/o-uradu/historie-uradu/>>.

⁹ Dostupný z: <<http://www.compet.cz/>>.

V čele Úřadu je předseda, který je na návrh vlády volen prezidentem České republiky. Předseda je volen na funkční období šesti let a jmenování do této funkce na více jak dvě funkční období není možné. Předseda nesmí být členem žádné politické strany či politického hnutí. Od 9. července 2009 je předsedou ÚOHS Ing. Petr Rafaj.

§1 odst. 7 zák. č. 273/1996 Sb., o působnosti ÚOHS nám říká že, výkon funkce předsedy končí odvoláním z funkce, vzdáním se funkce, uplynutím jeho funkčního období, zbavením nebo omezením způsobilosti k právním úkonům, odsouzením pro úmyslný trestní čin.

§1 odst. 8 téhož zákona pak uvádí že předsedu lze z jeho funkce odvolat pouze:

- nevykonává-li funkci po dobu delší než 6 měsíců, nebo
- narušuje-li závažným způsobem důstojnost své funkce anebo narušuje-li nezávislost a nestrannost Úřadu.¹⁰

3.3 Poslání a kompetence ÚOHS¹¹

Posláním Úřadu je povinnost zajistit takové tržní prostředí, které nebude v rozporu s pravidly hospodářské soutěže a bude přinášet prospěch jak pro rozvoj české ekonomiky, tak pro spotřebitele.

K dosažení tohoto cíle je zapotřebí:

- vést soutěžitele k tomu, aby se chovali v souladu s principy soutěžního práva,
- zasahovat proti praktikám, jež narušují hospodářskou soutěž, zejména kartelové dohody, zneužití dominantního postavení aj.,
- dát možnost podnikům, aby své nezákonné jednání, které dosud nemělo závažné dopady na trh, mohly samy napravit.

Úřad také dohlíží na zadávání veřejných zakázek a koncesí, čímž zajišťuje větší transparentnost při vynakládání veřejných prostředků. Děje se tak prostřednictvím:

- přezkoumávání úkonů zadavatelů veřejných zakázek,
- kontroly zadavatelů,

¹⁰ Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

¹¹ Dostupný z: <<http://www.compet.cz/o-uradu/poslani-a-kompetence/>>

- podílení se na tvorbě a úpravách legislativy, které se týkají veřejných zakázek a koncesí.

Dále pak ÚOHS monitoruje a poskytuje poradenství v otázkách veřejné podpory v České republice, aby její poskytování bylo v souladu s platnými pravidly Evropských společenství.

Do kompetence Úřadu tedy zejména patří:

- ochrana hospodářské soutěže
- dohled nad zadáváním veřejných zakázek,
- poskytování veřejné podpory.

V rámci oblasti ochrany hospodářské soutěže se ÚOHS podle § 1 odst. 1 OHS zabývá:

- dohodami soutěžitelů narušující soutěž,
- zneužitím dominantního postavení soutěžitelů,
- spojením soutěžitelů.¹²

V této práci se budu nadále zabývat podrobněji pouze okruhem spojování soutěžitelů.

3.4 Lidské zdroje

Z hlediska lidských zdrojů můžeme o ÚOHS říci, že se jedná o instituci stabilizovanou. Počet zaměstnanců je neměnný již po dobu tří let, a to 126. Od února 2010 byla přidána nová kompetence ÚOHS a tudíž byl i zvýšen počet místopředsedů z původních dvou na tři.¹³

3.4.1 Organizační struktura

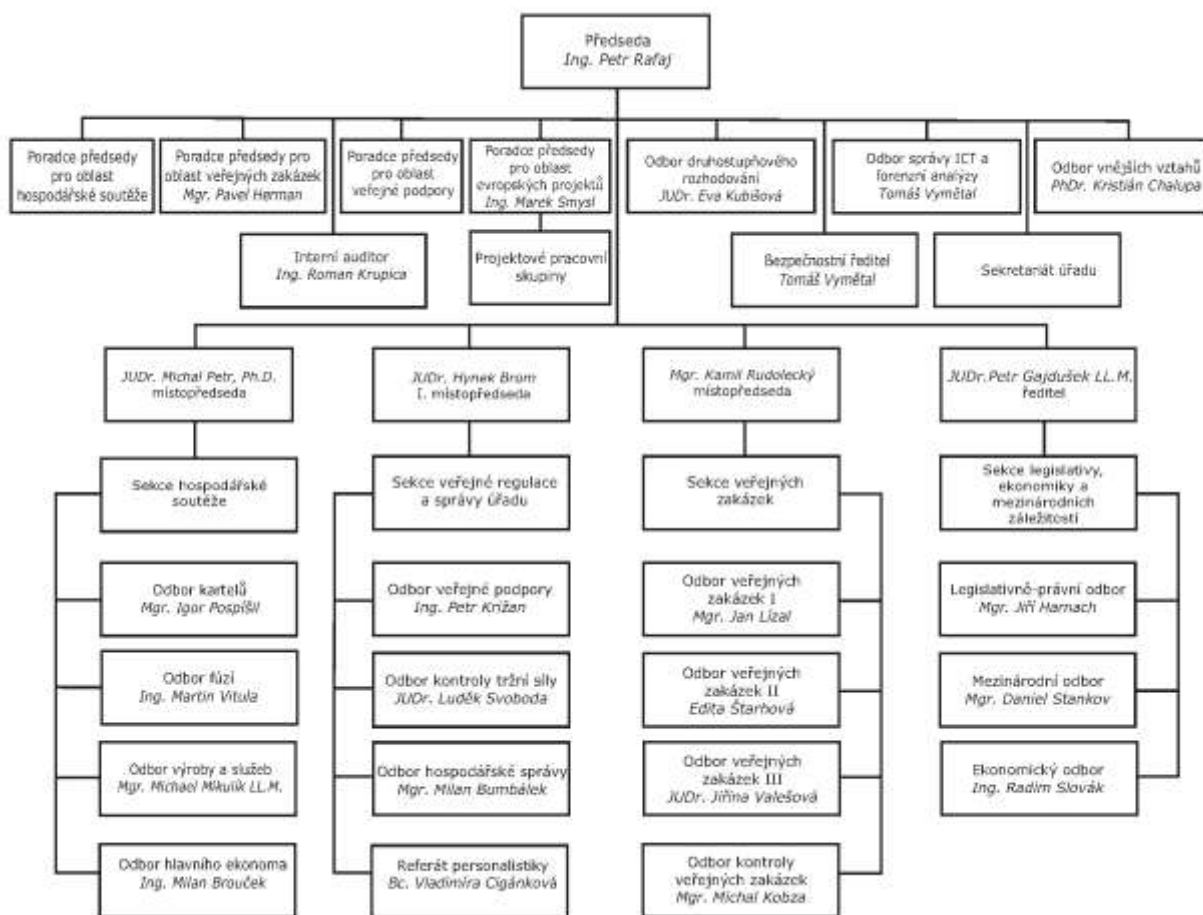
Úřad se dá od února roku 2010 rozčlenit na 4 organizační sekce. V čele Sekce veřejné regulace a správy Úřadu je první místopředseda Hynek Brom. Místopředseda

¹² Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

¹³ Dostupný z: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/VZ_veřejnost/Vyrocní_zpráva_2009.pdf>

Michal Petr řídí Sekci veřejné regulace a správy, místopředseda Kamil Rudolecký vede Sekci veřejných zakázek a poslední čtvrtou sekci je Sekce legislativy, ekonomiky a mezinárodních záležitostí, v jejímž čele působí ředitel Petr Gajdušek.¹⁴

Graf 3.1: Graf organizační struktury ÚOHS

Zdroj: www.compet.cz

3.5 Mezinárodní spolupráce

Úřad již od roku 2004 (kdy se v České republice začalo přímo uplatňovat právo Evropských společenství) spolupracuje s Evropskou komisí na případech s komunitární dimenzí. Využívá se zde principu ONE STOP SHOP, jehož smyslem je, že jednotlivými případy se bude zabývat buďto národní soutěžní úřad (u nás ÚOHS) nebo Evropská komise, nikoliv oba naráz. Tímto je zmírněno riziko výskytu více rozhodnutí v témže

¹⁴ Dostupný z: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/VZ_verejnost/Vyrocní_zprava_2009.pdf>

případu, a to i rozdílných. Do kompetencí Evropské komise spadají případy s dopadem na evropský trh. Jedná se především o velká spojení soutěžitelů, avšak v případě jejich dopadu na trh České republiky má Úřad právo vznést připomínky. Za zmínku ovšem stojí i spolupráce mimo Evropskou unii, příkladem může být obnovená spolupráce s Federální antimonopolní službou Ruské federace, ke které došlo koncem roku 2005.¹⁵

3.6 Prevence a postup úřadu¹⁶

Činnost ÚOHS se zaměřuje především na prevenci než represí. Pouze případy, které závažně porušují zákon o ochraně hospodářské soutěže podléhají udělením pokuty.

Významní soutěžitelé jsou často Úřadem upozorněni na jejich možné protisoutěžní jednání (což můžeme zařadit k jeho prevenčním prostředkům). Již ve stádiu šetření je možné řešení některých prohřešků. Může se tak stát přijetím závazků soutěžiteli, které vedou k odstranění protisoutěžního stavu během již zahájeného správního řízení. Jestliže ani tento postup nepomáhá, přistupuje se k možnosti udělení vysoké sankce či pokuty. V takovém případě se může jednat až 10 % z čistého ročního obrátu. Úřad provádí jednotlivá řízení ve dvou instancích. V té první rozhoduje kompetentní ředitel. Dojde-li na podaný rozklad, konečné rozhodnutí vydává předseda ÚOHS. Tomu v jednotlivých rozhodnutích napomáhá rozkladová komise, která představuje jeho poradní orgán. Většina členů této komise je složena z odborníků, kteří ovšem nepatří k zaměstnancům Úřadu.

Soutěžitelé mají možnost podání žaloby k soudu, a to proti pravomocnému rozhodnutí ÚOHS. Instance jsou následující:

- Krajský soud v Brně
- Nejvyšší správní soud
- Ústavní soud

Jednotlivý soutěžitelé mají také možnost podat žalobu na konkurenta, který jim svým protisoutěžním jednáním způsobil škodu. K předložení žaloby jim zpravidla slouží jako podklad pravomocné rozhodnutí Úřadu.

¹⁵ Dostupný z: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/uohs_skladacka_CZ_2008_03.pdf>

¹⁶ Tamtéž

3.7 Informační činnost¹⁷

Úřad přikládá rovněž velký důraz na spolupráci se sdělovacími prostředky. Závěry jednotlivých rozhodnutí ÚOHS se tak dostanou lidem do podvědomí právě díky médiím, které jsou vnímány širokou veřejností.

V roce 2009 si Úřad nechal vypracovat průzkum veřejného mínění, ze kterého vyšlo najevo, že je z pohledu veřejnosti prospěšným pro fungování ekonomiky. Zajímavostí bylo i dobré obeznámení většiny respondentů o oprávněních ÚOHS. Mezi jeho kompetence lidé nejčastěji v dotaznících uváděli stíhání a trestání kartelových dohod a dohled nad zadáváním veřejných zakázek.

Úřad komunikuje s novináři prostřednictvím tiskových správ, které každoročně vydává. V roce 2009 vydal těchto zpráv 131, z nichž 50 se zabývalo oblastí hospodářské soutěže, 49 veřejnými zakázkami a dalších 26 oblastí veřejné podpory. ÚOHS rozesílá tiskové zprávy o některých rozhodnutích periodikům jak v ČR tak i v zahraničí. Tuto činnost má na starost odbor vnějších vztahů, který s periodiky spolupracuje, a ve kterých se články pravidelně objevují. Mezi tyto sdělovací prostředky patří: Prosperita, Parlament-Vláda-Samospráva, časopis Moravské hospodářství a Veřejná správa.

¹⁷ Dostupný z: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/VZ_verejnost/Vyrocní_zprava_2009.pdf>

4 Spojování soutěžitelů¹⁸

Pro zajištění plné funkčnosti soutěže, by si měl trh zachovat své základní charakteristické vlastnosti. V dnešní době není možná slučitelnost evropského trhu jako celku s vizí nekontrolované koncentrace, oligopolizace či monopolizace. Některé státy však na svém území aktivní kontrolu koncentrace neprovádějí, aniž by to mělo za následek znatelné negativní účinky na prospěch jejich hospodářství. Naše stávající právní úprava je pravým opakem sloužící k zabránění takovému složení podnikatelských subjektů na trhu, které by omezovalo či vylučovalo funkčnost hospodářské soutěže. Jedná se především o funkci udržení otevřenosti tržních struktur, což zajišťuje prostor ke svobodnému chování účastníků trhu na rozdíl od naprostého uzavření obsazených trhů.

Můžeme tedy říci, že postoj k fúzím může být i kladným zásahem do struktury trhu a mít prosoutěžní efekt.

Pro posouzení zda určitý koncentrační proces spadá pod kontrolu spojování soutěžitelů musíme určit jestli se jedná o spojení, které se hmotně projeví změnou tržních struktur s trvalým nebo výrazněji dlouhodobým charakterem. V takovém případě můžeme mluvit o spojení soutěžitelů ve smyslu zákona o ochraně hospodářské soutěže.¹⁹

Kontrola spojování soutěžitelů slouží ke kontrole externího růstu soutěžitelů.²⁰

4.1 Znaky a formy koncentrace²¹

Ke koncentraci nebo-li fúzi dochází spojením dvou dříve samostatných podniků (soutěžitelů) nebo získáním kontroly nad jiným podnikem nebo jeho částmi. Jde tedy o dvě formy:

- sloučení nebo splynutí dvou či více soutěžitelů (podniků), kteří na trhu již dříve působili,

¹⁸ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

¹⁹ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

²⁰ Tamtéž

²¹ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

- získáním kontroly nad jiným podnikem jednou či více osobami, které již nejméně jeden podnik (jednoho soutěžitele) kontrolují.

-

Koncentraci můžeme členit na:

a) Úplnou koncentraci nebo-li spojení

Jedná se pouze o koncentrace vedoucí k trvalé změně zúčastněných podniků a tím i ke změně struktury trhu. Tyto dříve samostatné podniky (mohou být dva nebo více) již nebudou působit na trhu jako individuální hospodářské jednotky.

Uvádí se, že do skupiny spojení spadají přibližně jen 3% notifikovaných koncentrací. Velká část notifikací tedy patří do druhé základní formy spojení, čímž je získání kontroly.

K úplné koncentraci může dojít:

- v případě přeměny dvou či více soutěžitelů, kteří na trhu již dříve samostatně působili (samostatné působení na trhu si nesmíme plést s právní subjektivitou, jelikož spojení dvou právních subjektů téhož koncernu nespadá do kontroly spojování soutěžitelů)
- smluvním nabytím podniku nebo jeho podstatné části jiného soutěžitele
- vznikem společné kontroly nad soutěžitelem (buď vznikem nového kontrolovaného soutěžitele, nebo získáním kontroly nad již existujícím podnikem). Při získání kontroly nad již existujícím podnikem dochází k vytvoření tzv. point-venture kdy dva soutěžitelé nabudou společnou kontrolu nad „neaktivním“ podnikem již existujícím a nemusí tak zakládat společnost novou.

Společně kontrolovaný podnik přispívá k výše zmiňovanému uzavírání trhu z důvodu společné kontroly již existujícími soutěžiteli.

b) Neúplnou koncentraci nebo-li získání kontroly

Z §12 odst. 3 vyplývá, že kontrolu může vykonávat jedna nebo více osob nejčastěji nabytím majetkové účasti nebo majetkových hodnot a to nejen smluvně. Jedná se o změnu v osobě kontrolujícího kdy kontrola podniku přechází na jedinou společnost, potom ji

nazýváme samostatnou či výlučnou kontrolou, nebo na dvě či více společností což je kontrolou společnou.

O kontrole vykonávané jedinou osobou můžeme mluvit tehdy, má-li tato osoba postavení, které ji opravňuje bez spolupráce s jinými osobami ovlivňovat soutěžní chování kontrolovaného soutěžitele. V případě výlučné kontroly může nastat situace kdy nabyvatel přechází od žádné kontroly ke kontrole výlučné (získal rozhodující vliv na podnik, který dříve nekontroloval) nebo od kontroly společné ke kontrole výlučné (subjekt kontrolující dříve podnik společně se subjektem jiným či subjekty několika dalšími).

Společnou kontrolou se rozumí taková kontrola kdy zásadní rozhodnutí ovlivňující hospodářské chování kontrolovaného soutěžitele mohou být přijata či realizována pouze ve spolupráci kontrolujících osob, přičemž každá z nich může tomuto rozhodnutí zabránit není-li s ním srozuměna. Kontrola společná může být zřízena kdykoliv za dobu existence kontrolovaného soutěžitele nebo může trvat již od jeho vzniku. V případě trvání od vzniku kontrolovaného soutěžitele se jedná o **společně kontrolovaný podnik** což je specifická varianta společné kontroly.²²

U společné kontroly může nastat více rozdílných situací:

1) Paritní obsazení řídicích orgánů

Jedná se o situaci kdy dvě mateřské společnosti mají stejný rozsah hlasovacích práv nebo mohou obsazovat stejný počet funkcí v řídicích orgánech kontrolovaného podniku. V takovém případě je předpokládána společná kontrola bez dalších dohod.

²³

2) Vyhrazení práva veta

V takovém případě společníci nedisponují stejným rozsahem hlasovacích práv nebo nemají právo na zastoupení v řídicích orgánech stejným počtem. Za těchto okolností se jedná o společnou kontrolu jen tehdy, má-li jeden společník ve prospěch ostatních právo vetovat aktivity důležité pro strategické obchodní chování společného podniku.

²² DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

²³ Tamtéž

Právo veta může vycházet ze zvláštních dohod mezi společníky, může být založeno stanovami nebo společenskou smlouvou kontrolované společnosti. O právo veta ve smyslu společné kontroly se nejedná tehdy, pokud jsou jeho předmětem vnitřní právní poměry kontrolovaného podniku (změny základního kapitálu, rozhodnutí o zrušení či likvidaci atd.). Jeho předmětem mohou být naopak např. rozhodnutí o rozpočtu, významných investicích, obchodních plánech, již zmíněném obsazování orgánů společnosti aj., tedy takové rozhodnutí týkající se především obchodní povahy. Právo veta zakládající společnou kontrolu musí přesahovat takovou míru práv, kterou pravidelně disponují minoritní společníci, a která jim slouží k ochraně jejich investic do společnosti.²⁴

3) Společný výkon hlasovacích práv

Jedná se o takové společníky kontrolující soutěžitele, u kterých jsou jejich jednotlivé účasti nedostatečné pro efektivní kontrolu. Avšak souhrn jednotlivých menšinových účastí již umožňuje prosazování klíčových rozhodnutí a tudíž i kontrolu soutěžitele.

Kooperace společníků je z velké většiny dána zvláštní dohodou, ale může vznikat i z důvodu jejich společných zájmů podněcujících je k danému postupu či z vnesených hodnot společníky do společně kontrolovaného podniku (jedná se o hodnoty, které jsou pro činnost tohoto podniku nezbytně důležité, např. zakázky, technologie, znalost místních poměrů atd.). U poslední varianty je však pro efektivní fungování společně kontrolovaného podniku důležité, aby se všichni zúčastnění shodli v zásadních otázkách.

O existenci společné kontroly nelze mluvit tam, kde je možný vznik nestálých koalic mezi minoritními společníky v důsledku rozložení podílů a zároveň mezi těmito společníky nejsou intenzivní společné zájmy.²⁵

²⁴ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

²⁵ Tamtéž

4.2 Pozitivní a negativní vymezení koncentrace

Úplnou a neúplnou koncentraci můžeme začlenit do tzv. pozitivního vymezení koncentrace. Do negativního vymezení koncentrace můžeme naopak zahrnout takové případy týkající se změn v majetkových účastech a jiných nepodstatných změn tržní struktury (tedy případů nepokládaných za spojení soutěžitelů). Smyslem toho členění je tedy předejit zahlcování ÚOHS méně závažnými případy.²⁶

Dle § 12 odst. 8 a 9 OHS se za spojení soutěžitelů nepovažuje:

- kvalifikovaná účast banky v právnické osobě po dobu záchranné operace nebo rekonstrukce právnické osoby nejdéle,
- přechodné získání podílů jiného soutěžitele za účelem jejich prodeje soutěžitelem, který obchoduje s cennými papíry, pokud tento nabývající soutěžitel nevykonává s tím spojená hlasovací práva s cílem určit nebo ovlivnit soutěžní chování kontrolovaného soutěžitele,
- přechod některých působností statutárních orgánů soutěžitelů na osoby vykonávající činnost podle zvláštních právních předpisů (likvidátoři a insolventní správci).²⁷

4.3 Ekonomický rozměr spojení podléhajícího povolení

Samotné výše uvedené kvalitativní požadavky na spojení podniků ještě nestačí k tomu, aby se Úřad pro ochranu hospodářské soutěže tímto spojením zabýval. Kvalitativní kritérium doplňuje kritérium kvantitativní kdy zákon v souladu s evropskou úpravou fúzí stanovil kombinaci celosvětového a vnitrostátního obratu. Teprve až spojení s významným ekonomickým rozměrem mohou být trhu škodlivé.²⁸

²⁶ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

²⁷ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

²⁸ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

4.3.1 Obratové kritérium²⁹

Ukazatel obratu je jediným kvantitativním kritériem pro přezkoumání fúze Úřadem. § 13 OHS nám uvádí dvě možné minimální hranice obratu. Aby spojení podléhalo povolení Úřadu stačí překročení jen jedné z variant. Na rozdíl od dřívější úpravy již nestačí splnění pouze hranice celosvětového obratu soutěžitelů zúčastněných na spojení (což vedlo k zahájení řízení i u takových spojení, u kterých byl negativní dopad na hospodářskou soutěž na našem území minimální), ale musí být splněna i hranice obratu docíleného v České republice. Posuzování by tedy měla podléhat jen taková spojení, která nepříznivě ovlivňují právě český trh.

Podle § 13 OHS podléhá spojení soutěžitelů povolení Úřadu jestliže:

- celkový čistý obrat všech spojujících se soutěžitelů dosažený za poslední účetní období na trhu České republiky je vyšší než 1,5 miliardy Kč, avšak pouze tehdy, pokud zároveň alespoň dva ze spojujících se soutěžitelů dosáhli každý za poslední účetní období na trhu České republiky čistého obratu vyššího než 250 milionů, nebo
- čistý obrat dosažený za poslední účetní období na trhu České republiky
 - o v případě spojení podle § 12 odst. 1 OHS (přeměna dvou nebo více na trhu dříve samostatně působících soutěžitelů) alespoň jedním z účastníků přeměny,
 - o v případě spojení podle § 12 odst. 2 OHS (smluvní nabytí podniku nebo jeho podstatné části jiného soutěžitele) nabývaným podnikem nebo jeho podstatnou částí)
 - o v případě spojení podle § 12 odst. 3 OHS (přímé nebo nepřímé získání kontroly jiného podniku) soutěžitelem, nad jehož podnikem je získávána kontrola, nebo
 - o v případě spojení podle § 12 odst. 5 OHS (založení společně kontrolovaného podniku) alespoň jedním ze soutěžitelů zakládajících společně kontrolovaný podnik

²⁹ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

je vyšší než 1,5 miliardy Kč a zároveň celosvětový čistý obrat dosažený za poslední účetní období dalším spojujícím se soutěžitelem je vyšší než 1,5 miliardy Kč.³⁰

Čistým obratem se podle § 14 odst. 1 OHS rozumí čistý obrat dosažený jednotlivými soutěžiteli pouze při činnosti, která je předmětem jejich podnikání. Pokud soutěžitelé nejsou podnikateli, rozumí se čistým obratem pouze obrat dosažený při činnosti, pro kterou byli založeni nebo kterou běžně vykonávají. U banky, úvěrových a jiných finančních institucí je pak čistým obratem součet výnosů a to zejména z úroků, cenných papírů a majetkových účastí, z poplatků a provizí a zisků z finančních operací. A pro pojišťovny se čistým obratem rozumí součet předepsaného pojistného podle všech uzavřených pojistných smluv. (§ 14 odst. 6)³¹

Výše celosvětového obratu již byla více než trojnásobně snížena, ale i tak je poměrně vysoká. Dřívější vysoký limit celosvětového obratu pro zasahování ÚOHS způsoboval veliký růst soutěžitelů s velkou ekonomickou silou. Tento jev může být jak výhodou v mezinárodní soutěži tak i nevýhodou pro strukturu trhu vnitřního.

Principem stanovení obratových kritérií by mělo být nezatěžování povolovacím řízením taková spojení, která nijak závažně neohrožují hospodářskou soutěž (mnohočlenná spojení drobnějších soutěžitelů) a tedy i umožnění účinnější kontroly spojení ÚOHS a šetření jeho kapacity na sledování závažnějších případů.

4.4 Výpočet obratu³²

Zákonem stanovená rámcová pravidla pro výpočet obratu spojujících se soutěžitelů vycházejí z čistého obratu, dosaženého z podnikatelské činnosti všemi zúčastněnými soutěžiteli za poslední obchodní rok. Tyto pravidla nám také udávají, které položky se do obratu nezapočítávají.

³⁰ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

³¹ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

³² ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

Podle § 14 odst. 1 OHS je čistý obrat vypočítáván z takových činností soutěžitelů, které jsou předmětem jejich podnikání. Což je mnohem rozsáhlejší, než výpočet obratu dosahovaného na příslušném relevantním trhu³³. Jestliže podnik svou nesourodou činností zasahuje do více relevantním trhů najednou, bude hranice čistého obratu vypočítána z jeho obratu celkového dosaženého při jeho podnikání bez ohledu na komoditní strukturu jím docíleného obratu.

Tím, že čistý obrat, sloužící k posuzování fúzí, je vypočítán pouze z obratu, který vyplívá z činnosti k níž byli soutěžitelé zřízení, nebo kterou běžně vykonávají (i když k ní nebyli zřízení – typické pro osoby fyzické), můžeme vyloučit z kontroly fúzí bezvýznamné jednorázové a nahodilé obraty a tak zachovávat kapacitu ÚOHS pro případy závažnější.

Společný čistý obrat (celosvětový i dosažený na trhu České republiky) podle § 14 odst. 2 OHS zahrnuje:

- a) obrat dosažený všemi spojujícími se soutěžiteli,
- b) osobami, které dané spojení kontrolují, a osobami, které jsou spojujícími se soutěžiteli kontrolovány,
- c) osobami, které kontroluje stejná osoba jako alespoň jednoho ze spojujících se soutěžitelů,
- d) osobami, které jsou kontrolovány společně dvěma nebo více osobami uvedenými v písm. a) až c).³⁴

Zákon tedy bere také v potaz holdingové propojení soutěžitelů. Tzv. koncerny jsou brány jako jedna hospodářská jednotka bez ohledu na formálně právní subjektivitu jednotlivých koncernových podniků.

§ 14 odst. 3 OHS nám naopak udává, které položky se do společného čistého obratu spojujících se soutěžitelů nezahrnují. Jedná se tedy o prodej zboží (výrobků a služeb) mezi spojujícími se soutěžiteli a osobami uvedenými výše v písmenu b), c) a d).³⁵

³³ Bliže viz. kapitola 4.5 Relevantní trh

³⁴ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

³⁵ Tamtéž

Z výše uvedeného vyplývá, že společný čistý obrat vypočítáme součtem obrátů docílených všemi osobami zmíněnými v písm. a) až d) a odečtením té části obratu, která byla dosažena prodejem zboží mezi spojujícími se soutěžiteli a osobami jimi kontrolovanými a je kontrolujícími. Do společného obratu se také nezahrne taková část obratu, která vznikla prodejem zboží mezi sesterskými, mateřskými a dceřinými společnostmi.

V případě, že se na spojení soutěžitele podílí podnik pouze částí svého obratu připočte se do čistého obratu jen ta část obratu, které dosáhl spojující se částí soutěžitele. Respektive se jedná o takovou část aktiv soutěžitele, kterou můžeme přiřadit k určité části obratu dosaženého soutěžitelem.³⁶

§ 14 odst. 5 OHS nám říká, že dojde-li během dvou let mezi týmiž soutěžiteli k více jak jednomu spojení, posuzují se všechny tyto spojení jako spojení jedno. Z toho vyplývá taková situace, kdy by v prvním převodu části podniku nemusela být překročena rozhodná hranice stanovená pro podrobení tohoto spojení kontrole ÚOHS a této hranice by bylo dosaženo, až při dalších případných převodech uskutečněných během dvou let. Tímto se zamezuje obcházení regulace spojování soutěžitelů rozdělením jedné transakce na více dílčích převodů, které by samy o sobě nepodléhali kontrole spojování soutěžitelů ÚOHS.³⁷

4.5 Relevantní trh³⁸

Základním významem kontroly spojování soutěžitelů je udržení účinné hospodářské soutěže na trzích, kde taková soutěž již existuje a zabránění jejímu poškození na trzích ostatních. ÚOHS by měl tedy zabránit tomu, aby v důsledku spojení soutěžitelů nenastala taková situace, kdy by některý ze soutěžitelů dosáhl dominantního postavení na tomto trhu. Míru nezávislosti k ostatním účastníkům trhu je tedy nutné posuzovat na trzích, na kterých jednotlivý soutěžitelé působí. A právě toto je základním hlediskem vymezení relevantního trhu.

³⁶ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

³⁷ Tamtéž

³⁸ Tamtéž

Relevantní trh představuje určitou část trhu, která je ohraničena od jiných relevantních trhů a kde se vyskytují soutěžitelé, jejichž spojení je posuzováno, s ostatními tržními subjekty s nimiž vedou konkurenční boj. Mezi faktory posuzující se na jednotlivých relevantních trzích můžeme zařadit zejména počet soutěžitelů, jejich tržní sílu, vzájemné vztahy a podíly, jimiž se na daném trhu podílejí. Podle těchto ukazatelů hodnotíme celkovou hospodářskou soutěž na daném trhu a jaký způsobem tuto soutěž ovlivní dané spojení soutěžitelů.

Vzhledem k proměnlivosti možných situací nejsou jednotlivé druhy relevantních trhů vymezeny v zákoně o ochraně hospodářské soutěže. Pro účely ÚOHS vymezuje relevantní trh § 2 odst. 2 OHS jako trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území.³⁹

Relativní trh můžeme vymezit dvojrozměrně na věcný nebo-li výrobní relevantní trh⁴⁰ (podle výrobků a služeb, které konkurují výrobkům a službám jiných soutěžitelů) a na relevantní trh geografický (zeměpisně)⁴¹.

Z toho vyplývá, že je nutno vycházet z faktického předmětu podnikání posuzovaného subjektu, a to i když se liší od předmětu podnikání zapsaném v obchodním rejstříku či vyplývajícím ze zakladatelských dokumentů soutěžitele, jelikož tento by nemusel zahrnovat všechny trhy na nichž soutěžitel působí.

4.5.1 Časový aspekt relevantního trhu⁴²

Tento časový aspekt má význam při sezónním či krátkodobém charakteru některých trhů a nebo při prognóze budoucího vývoje soutěže.

³⁹ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

⁴⁰ Bliže viz. kapitola 4.5.2 Věcný (výrobní) relevantní trh

⁴¹ Bliže viz. kapitola 4.5.3 Geografický relevantní trh

⁴² DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

a) Časově omezený trh

Jedná se o trh krátkodobý (příležitostní, či periodicky se opakující), který má povahu samostatného trhu. Mezi faktory vymezující jednotlivé relevantní trhy věcné můžeme ve většině případů zahrnout právě i časové charakteristiky určitých produktů.

c) Vývoj na sledovaných trzích

Situace na trhu se nám s časem neustále vyvíjí. To vyžaduje předvídání Úřadu budoucího vývoje soutěže na daném trhu při posuzování spojování soutěžitelů. Tento vývoj ovlivňuje např. vývoj vědy a techniky, hospodářské a právní sféry, tržních podílů soutěžitelů na daném relevantním trhu atd.

§ 17 odst. 1 OHS nám zmiňuje podíl spojujících se soutěžitelů na spojení dotčených trzích jako jedno z hledisek posuzování spojení soutěžitelů Úřadem. Úřad se při posuzování zabývá zejména zachováním a vývojem účinné hospodářské soutěže, strukturou všech spojení dotčených trhů, podílem spojujících se soutěžitelů na těchto trzích, jejich hospodářskou a finanční silou, právními a jinými překážkami, které by mohli bránit vstupu dalších soutěžitelů na spojení dotčený trh, možností volby dodavatelů nebo odběratelů spojujících se soutěžitelů, vývojem nabídky a poptávky na dotčených trzích, potřebou a zájmy spotřebitelů a výzkumem a vývojem, jehož výsledky jsou k prospěchu spotřebitele a nebrání účinné soutěži.⁴³

4.5.2 Věcný (výrobní) relevantní trh⁴⁴

V § 2 odst. 2 OHS se říká, že na relevantním trhu, kde jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zároveň odlišné od jiných relevantních trhů, se vyskytuje zboží (výrobky či služby), které je totožné nebo spotřebitelem považované za vzájemně zaměnitelné s hlediska vlastností, ceny nebo zamýšleného použití. Takové zboží nám představuje relevantní trh věcný. Jedná se tedy o soubor zboží, kdy každé zboží z tohoto souboru je schopné spotřebiteli uspokojit tutéž potřebu.

⁴³ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

⁴⁴ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

Posouzení míry zaměnitelnosti jednotlivých produktů vychází zejména ze statistických průzkumů. Ve spoustě případů ÚOHS využíval např. výsledky dotazníkového šetření. Naopak za nesprávné lze např. považovat vycházení Úřadu z různých komoditních či odvětvových klasifikací, které sledují jiné cíle a jsou tedy pro stanovení relevantního trhu zcela nevhodné. Neodůvodněné je také vycházení ze závěrů učiněných evropskými orgány kde spotřebitelské vzorce, které vznikly v odlišné ekonomické sféře a na jiných geografických trzích, jsou pro náš trh bezvýznamné.

Jako příklad věcného relevantního trhu můžeme použít například oblast potravin a tabáku, kde samotné trhy tvoří:

- Alkoholické nápoje fermežového typu, ale též likér Karlovarská Becherovka
- trh lihovin,
- tabákové výrobky,
- zmrazená a chlazená kuřata,
- pekařské droždí,
- mlékárenské výrobky,
- netrvanlivé mléko balené v sáčcích a krabicích, tvaroh a tvarohové výrobky, tavené sýry,
- révová vína přírodní, šumivá, perlivá a dezertní,
- stolní vody,
- bílý rafinovaný cukr vyráběný z cukrové řepy,
- pudinkové prášky
- mražená pizza,
- balená stolní pitná voda, léčivé a stolní minerální vody,
- rýže, luštěniny, arašídý, koření, dehydrované polévky, bujóny,
- konzumní pasterizované mléko netrvanlivé, konzumní smetana, konzumní tvarohy, máslo, sýry tavené, tvrdé a plísňové,
- masové výrobky a paštiky, kečupy, dresinky, hořčice a dochucovací omáčky, kojenecká výživa, marmelády, džemy a povidla, konzervovaná zelenina a ovce,
- sušené mléko, šlehačky ve spreji.

4.5.3 Geografický relevantní trh ⁴⁵

Je to území, kde se střetávají určité výrobky či služby s výrobky a službami konkurenčními. Můžeme zde posuzovat soutěžní vztahy mezi spojujícími se soutěžiteli a jejich konkurenty.

Podmínkou pro vymezení geografického relevantního trhu je taková část trhu, kde jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zároveň odlišné od ostatních okolních relevantních trhů (§ 2 odst. 2 OHS). Geografický relevantní trh můžeme označit i jako určitou abstrakci a pracovní pomůcku pro objasnění soutěžních poměrů na určitém trhu. Jednotlivé hranice geografických trhů tedy nejsou pevně stanoveny a tyto trhy se mohou mezi sebou vzájemně překrývat.

Stejně jako u relevantního trhu věcného musíme vycházet z toho, že v jakékoliv části určitého geografického relevantního trhu může spotřebitel rovnocenným způsobem uspokojit tutéž potřebu jako v jiné části tohoto trhu.

Za vymezení geografického relevantního trhu lze považovat takové území, které daný účastník trhu svou produkcí skutečně zásobuje, ale jen v případě je-li to podloženo některou z tzv. objektivních skutečností (přepravní náklady, vlastnosti zboží atd. - viz. níže). V jiných případech musíme při vymezení geografického relevantního trhu vycházet z objektivně existujícího potenciálního trhu pro dané zboží.

Zákon o ochraně hospodářské soutěže na rozdíl od trhů věcných neuvádí faktory, které ovlivňují vymezení trhu geografického. Důležitý význam proto mají tyto okolnosti:

a) Přepravní náklady

Čím vyšší jsou přepravní náklady, tím je geografický relevantní trh pro dané zboží menší. Například u železného šrotu, který disponuje nízkou cenou za kilogram a tudíž je i omezena možnost jeho transportu, je vymezení geografického relevantního trhu užší.

b) Místní či krajové spotřební zvyklosti

⁴⁵ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

Představuje vázanost odbytu určitých výrobků a služeb na omezené území z tradičních důvodů. V těchto případech se využívá lokálních spotřebních vzorců.

c) Vlastnosti zboží

Jedná se o takové vlastnosti, které mají vliv na velikost území relevantního trhu. Můžeme zde zařadit například trvanlivost výrobků zejména u čerstvého zboží.

d) Existence sítí či distribučních kanálů

Vybudování potřebných distribučních kanálů či rozvodných sítí, zvláště těch se kterými jsou spojeny vyšší náklady, omezuje velikost území relevantních trhů.

e) Právní překážky

Mezi tyto právní překážky můžeme zařadit např. omezení působnosti daného soutěžitele jen na určitou oblast na základě smlouvy, rozhodnutí správního orgánu nebo právními předpisy. Příkladem mohou být smlouvy o výlučném zastoupení pro určitý územní obvod či oprávnění k podnikání v síťových odvětvích omezené na určité území.

f) Rozdíly v právních předpisech a standardech vztahujících se k danému zboží

Jedná se o zboží, jehož distribuce podléhá schválení či jinému zvláštní povolení. Například se může jednat o léčiva, pojistné produkty, telekomunikační zařízení apod.

g) Dovozní překážky

Dovozní překážky mohou být jak tarifní, tak netarifní povahy. Rozlohu trhu mohou podstatně ovlivňovat obzvláště vysoká až omezující dovozní cla. Za nepřímé důkazy, které mohou být příčinnou existence samostatných územních relevantních trhů, považuje Komise např. rozdílnou cenovou hladinu na příslušných trzích či výrazné rozdíly v podílu příslušného soutěžitele na nich.

Geografický relevantní trh nemá zákonem o ochraně hospodářské soutěže stanovený (např. obrátově) žádný minimální rozsah území. Neexistují tedy trhy, které by byly méně závažné a tudíž vyloučeny z ingerence Úřadu. Naopak za trh maximální je v praxi Úřadu považováno území České republiky.

Jako příklad geografického relevantního trhu můžeme použít například oblast trhů místních, kde samotné trhy tvoří:

- Dodávky tepla a teplé vody,
- Dodávky pitné vody a odvádění odpadních vod prostřednictvím vodovodní a kanalizační sítě,
- Poskytování parkovacích míst,
- Služby poskytované prostřednictvím kabelových sítí,
- Osobní vodní doprava,
- Služby poskytované autobusovým nádražím, těžební a drcení kámen (okruh km od lomu),
- Maloobchod (vzdálenost ujetá při dvacetiminutové jízdě autem).

4.6 Posuzování spojení soutěžitelů⁴⁶

Z § 17 odst. 2 OHS vyplývá, že pokud by posuzované spojení mělo za následek významné narušení hospodářské soutěže na příslušném relevantním trhu, Úřad návrh na povolení spojení soutěžitelů zamítne. Dále jej doplňuje § 17 odst. 3 OHS podle kterého Úřad spojení povolí v případě, že spojením soutěžitelů nevznikne nebo nebude posíleno dominantní postavení spojujících se soutěžitelů nebo některého z nich, což by mělo za následek podstatné narušení hospodářské soutěže.⁴⁷

Z výše uvedeného by bylo možné odvodit, že Úřad může návrh na povolení spojení zamítnout pouze v případě kdy budou obě podmínky splněny současně. To znamená vznik nebo posílení dominantního postavení, který by měl zároveň za následek podstatné narušení hospodářské soutěže na příslušném relevantním trhu.

Tato úvaha se však nedá považovat za zcela správnou. Bezpochyby totiž platí, že nemůže jít o dvě samostatné podmínky či znaky, jelikož vznik dominantního postavení současně vyjadřuje určitý stupeň narušení hospodářské soutěže.

⁴⁶ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

⁴⁷ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

Jinak tomu ovšem může být u posílení dominantního postavení. V některých případech si lze představit situace, kdy dominantní postavení bude v důsledku spojení soutěžitelů posíleno aniž by to nutně muselo znamenat podstatné narušení hospodářské soutěže. Jedná se o případy u kterých již před uskutečněním spojení na daném trhu účinná soutěž neexistovala (např. spojení soutěžitelů v rámci úzkého oligopolu (viz níže) nebo při převzetí lokálního monopolu). V důsledku tohoto spojení ovšem může k dalšímu posílení dominantního postavení dojít.

4.7 Získání nebo posílení dominantního postavení ⁴⁸

Dominantní postavení vymezuje § 10 odst. 1 OHS tak, že toto postavení má jeden nebo společně více soutěžitelů, kterým jejich tržní síla umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích. ⁴⁹

I když pojem dominantní postavení není v nařízení o kontrole koncentrací vymezen, je jeho základním hlediskem materiální kontroly takového spojení soutěžitelů, které je schopno významně poškodit hospodářskou soutěž na společném trhu nebo jeho podstatné části, jestliže tímto spojením dojde k vytvoření dominantního postavení nebo k jeho posílení.

ÚOHS musí při posuzování spojení brát také ohled na strukturální změny pomocí prognózy budoucího vývoje, jelikož tyto změny probíhají vesměs v dlouhodobějším rámci. Může se jednat například o možnost posílení dominance v důsledku technologických změn. Musí se brát v potaz faktory jako např. pozice na trhu, vyvažovací síla (kupní nebo prodejní) vždy na opačné straně nabídkově-poptávkového vztahu včetně potenciálu cenové elasticity poptávky, možnost potenciální konkurence apod.

Tržní sílu, jejíž stupeň je pro rozhodnutí o existenci dominantního postavení důležitý, posuzuje úřad dle § 10 odst. 2 OHS na základě tržního podílu dosažného soutěžiteli se společnou dominancí a také podle dalších ukazatelů a to zejména hospodářské a finanční síly soutěžitelů, právních nebo jiných překážek vstupu na trh pro další soutěžitele, stupně

⁴⁸ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

⁴⁹ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

vertikální integrace soutěžitelů, struktury trhu a velikosti tržních podílů nejbližších konkurentů.⁵⁰

Úřad však může při hodnocení postavení soutěžitele (rozhodování o povolení spojení) přihlídnout i faktorům, které zákon o ochraně hospodářské soutěže výslovně neuvádí.

Při spojení soutěžitelů u kterých vzniká dominantní postavení dochází k selhání tržních mechanismů a hospodářská aktivita na daném relevantním trhu se tak dostává mimo jejich kontrolu. U posílení již existujícího dominantního postavení se jedná o další oslabení tlaku případné zbytkové konkurence. O tržní dominanci může tedy jít i v takových případech, kdy vedle dominantního soutěžitele působí na trhu i soutěžitelé další. Jedná se o zbytkovou konkurenci, která nevyvíjí tlak citelně ovlivňující soutěžní chování dominantního soutěžitele.⁵¹

4.8 Oligopol (kolektivní dominance)⁵²

Oligopol je v zákoně o ochranu hospodářské soutěže v § 10 odst. 1 OHS vymezen tím, že se pojem dominantní postavení vztahuje i na více soutěžitelů, kterým jejich tržní síla otevírá prostor pro soutěžní chování nezávislé na jiných účastnících trhu.

Dominantní postavení více soutěžitelů je možné pouze v případě, kdy soutěž neexistuje ani mezi nimi navzájem. Avšak tento znak v zákoně o ochranu hospodářské soutěže nenajdeme. Oligopol můžeme tedy charakterizovat nepřítomností fungující soutěže jak navenek, mezi oligopolem a případnou zbytkovou konkurencí, tak i nepřítomností soutěže v rámci oligopolu.

Účinky dominantního postavení individuálního podniku jsou analogické i v případě dominance oligopolu.⁵³

⁵⁰ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

⁵¹ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

⁵² Tamtéž

⁵³ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

V příslušném řízení se zkoumá náchylnost dotyčného relevantního trhu k oligopolizaci. Jedná-li se o trh transparentní s homogenními produkty (plyn, elektrická energie, telekomunikační služby, cigarety apod.), s mírným tempem růstu a malými technologickými změnami a s vysokými překážkami vstupu na trh a s malou tržní protiváhou může jít zejména o trhy, které mají tendenci k mlčky praktikované koordinaci chování, především při vyšší míře koncentrace. Také se zjišťuje úroveň soutěže na obdobném trhu v minulosti a modeluje se vliv koncentrace na oligopolní soutěž. Na takových trzích je pro rozhodování o povolení spojení důležitá zejména pravděpodobnost tiché koordinace chování a ne existence strukturálních vazeb mezi členy oligopolu.⁵⁴

Při rozhodování o povolení spojení by mělo být vždy přihlédnuto k podstatnému faktoru jako je existence oligopolu ovládajícího daný relevantní trh, jelikož tento může v podstatné míře ovlivňovat protisoutěžní účinky spojení. To platí především, jestliže spojení soutěžitelů vede k upevnění vazeb uvnitř oligopolu nebo upoutává k oligopolu dodus mimo jeho rámec existující zbytek konkurentů.

Avšak není také vyloučeno, že by na oligopolizovaném trhu mohlo mít spojení soutěžitelů pozitivní vliv na soutěž. Obecně totiž nelze protisoutěžní efekt předpokládat bez dalšího vždy tehdy, přispívá-li spojení k poklesu počtu soutěžitelů. Narušení spojením dosud existujícího rovnoměrného rozložení tržních sil mezi jednotlivými soutěžiteli na oligopolizovaném trhu nebo podpoření nerovnoměrnosti takového rozložení, popř. spojení zesilující míru, pomocí které může některý ze soutěžitelů ovlivnit poměry na trhu, může naopak představovat pozitivní projev oživení v daném odvětví. Jako pozitivní můžeme označit také spojení soutěžitelů představujících zbytkovou konkurenci působící na daném trhu.

4.9 Charakter spojení soutěžitelů z hlediska dotčených trhů⁵⁵

Pro posuzování možných konkrétních forem narušení soutěže a pro spekulace o tom, jakým stylem mohou toto narušení pocítit ostatní soutěžitelé či spotřebitelé, je vhodné

⁵⁴ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

⁵⁵ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

zkoumat typické druhy spojení soutěžitelů. Třídícím znakem je zde vzájemný vztah trhů, na nichž zúčastnění soutěžitelé působí a které tedy jsou spojením dotčeny.

Jednotlivá spojení můžeme rozlišovat na spojení horizontální, vertikální a konglomerátní. Toto členění vyplývá z toho, zda spojující se soutěžitelé vystupují na tomtéž trhu, na navazujících trzích nebo na trzích rozdílných, které tvoří součást jednoho produkčního či distribučního řetězce.

4.9.1 Horizontální spojení ⁵⁶

O horizontální spojení se jedná tehdy, působí-li podniky na stejném stupni trhu. Soutěžně relevantní účinky spojení soutěžitelů jsou při těchto okolnostech nejpatrnější a vyplývají z prostého faktu, že počet konkurentů na daném trhu klesá, což znamená i snížení možnosti volby pro protistranu (spotřebitele, popř. dodavatele jedná-li se o koncentraci na straně poptávky).

Obdobné účinky jako horizontální spojení mají taková spojení, k nimž dochází mezi případnými konkurenty nebo podniky navzájem produkující substituovatelné zboží, které nejsou částí téhož věcného relevantního trhu. Najít rozdíl u těchto dvou skupin může být v konkrétním případě obtížné. Na tomto místě nám bude stačit takové zjednodušení, že v obou situacích jde o soutěžitele, kteří se vzájemně omezují ve svém soutěžním chování aniž by navzájem byly v přímém soutěžním vztahu. Ohled na případnou konkurenci nebo na možnost spotřebitelů přejít na nabízený substitut za odebírané zboží totiž nutně ovlivňuje i soutěžní chování těch soutěžitelů, kteří disponují významnou tržní silou. Při odpadu těchto ohledů dochází ke zhoršení celkového soutěžního prostředí.

Při posuzování horizontálního spojení má nejdůležitější význam velikost tržních podílů spojujících se soutěžitelů. Avšak prostý součet jejich nynějších podílů představuje v tomto směru pouze výchozí údaj, který je podle okolností nutno usměrňovat zohledněním ostatních faktorů.

⁵⁶ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

4.9.2 Vertikální spojení ⁵⁷

Za vertikální spojení je považováno spojení vznikající mezi podniky, které působí na navzájem navazujících trzích. Příkladem zde můžeme uvést např. spojení, které je uskutečněno mezi dodavatelem dané suroviny a jejím zpracovatelem nebo mezi výrobcem a distributorem určitého zboží. O podobný soutěžní účinek se může jednat v případě založení společně kontrolovaného podniku, jehož těžištěm aktivit je navazující či předřazený trh.

Dopad vertikálního spojení tedy není bezprostřední snížení počtu konkurentů na stejném stupni trhu, nicméně k tomu nemůžeme přihlížet jako k okolnosti, která svědčí o méně výrazném protisoutěžním vlivu spojení.

Důsledky poškození soutěže spočívají v těchto situacích zejména ve ztížení možností zásobování či odbytu konkurentů spojujících se soutěžitelů. Konkurenti jsou tedy odříznuti od trhů zdrojů (např. surovin či polotovarů) nebo od možností odbytu. K narušení soutěže může také dojít tím, že odběratel, který je vázán na určitého producenta, není motivován k vyhledávání nejvýhodnějších podmínek pro zajištění dodávek, pokud jej zásobuje spřízněný subjekt. Naopak totéž může platit i pro případ, kdy výrobce rezignuje na hledání hospodářsky optimálního zajištění odbytu své produkce a orientuje se pouze na spřízněné odběratelské subjekty.

Ze zhoršení možností přístupu na předřazené nebo navazující trhy vyplývá také růst nákladů spojených se vstupem na daný trh, což odrazuje potenciální konkurenty od vstupu na trh. Stejný vliv na potencionální konkurenci může mít i okolnost zajištění odbytu či přísunu zdrojů v rámci vertikálně sjednocené jednotky, zejména vyplývá-li z ní možnost vyrovnávat ztráty dosažené na jednom trhu ziskem dosahovaným na trhu jiném.

Jelikož u vertikálního spojení působí spojující se podniky na rozdílných trzích, nejedná se tedy o tržní podíly vypovídající o reálném významu spojení pro tržní pozici zúčastněných podniků. Při rozhodování o spojení se proto musí zohledňovat i další okolnosti ovlivňující tržní pozici zúčastněných soutěžitelů, jedná se např. o lepší možnost zajištění dodávek či odbytu v důsledku vertikálního spojení, účinky, které bude mít tato

⁵⁷ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

výhoda na potenciální konkurenci, zejména celkový dopad daného spojení na otevřenost dotčených trhů.

4.9.3 Konglomerátní spojení⁵⁸

Jedná se o zbytkovou skupinu vůči oběma předchozím typům. Obsahuje ta spojení, kdy zúčastněné podniky působí na různých věcných a geografických trzích, přičemž na sebe tyto trhy nenavazují.

U konglomerátních spojení lze vymezit pár subtypů: tzv. market extension merger (spojení podniků, přičemž každý z nich nabízí totéž zboží na odlišných trzích), tzv. produkt extension merger (spojující se soutěžitelé vystupují na tomtéž geografickém trhu, avšak na rozdílných výrobních trzích) a tzv. čistě konglomerátní spojení (spojující se soutěžitelé působí na odlišných výrobních a současně rozdílných geografických trzích).

U konglomerátních spojení se nemusíme obávat v případech, kdy dotčené trhy jsou navzájem úplně oddělené (jak charakterem zboží či služeb, tak skupinou zákazníků, výrobním zařízením, distribucí apod.). Složitější situace nastává v případech, kdy dotčené trhy jsou navzájem věcně propojeny. U těchto fúzí musí být brána v úvahu i finanční síla spojovaných soutěžitelů, jelikož sám fakt finanční síly jednoho ze spojujících se podniků může vést k posílení dominantního postavení na trhu.⁵⁹

U vyloučení potenciální či substituční konkurence by měla být při posuzování spojení Úřadem přikládána váha přiměřená míře narušení přímé soutěže na daném trhu. Jakmile je přímá soutěž na určitém trhu narušena, stává se v té chvíli předmětem ochrany soutěžního práva i „soutěž zbytková“. Tou se právě za daných okolností rozumí potenciální nebo substituční konkurence. Pokud by tedy došlo ke spojení soutěžitele s jeho potenciálním konkurentem na trhu, na němž existuje vitální soutěž, nebude při rozhodování Úřadu hrát významnou roli snížení potenciální konkurence. Jiná situace by ovšem měla nastat v případě, kdyby k takovému spojení došlo na výrazně oligopolizovaném trhu.

⁵⁸ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

⁵⁹ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

Avšak výše bylo již zmíněno, že spojení potenciálních konkurentů, popř. producentů substituovatelného zboží se blíží spíše horizontálnímu spojení. Vysvětlení můžeme najít v knize Kontrola spojování soutěžitelů, kde Dvořák tvrdí (2002, str. 57): *„Důvodem je však také to, že rozlišení mezi horizontálním spojením na jedné straně a konglomerátním spojením, k němuž dochází mezi potenciálními konkurenty či producenty substituovatelného zboží, na druhé straně závisí v posledku pouze na vymezení příslušných geografických a věcných relevantních trhů. Toto vymezení je přitom vždy pouze určitou pracovní pomůckou pro analýzu účinků spojení na soutěžní prostředí, a proto je vždy do určité míry arbitrární a nepřesné.“* Jako příklad můžeme uvést otázku, zda osobní doprava železniční a autobusová je součástí téhož relevantního trhu nebo zda tvoří samostatné relevantní trhy.

Dále může také vést k výraznému posílení spojujících se podniků takové spojení, jehož produkce je komplementární. Typický je již výše zmíněný model označovaný jako product extension merger. Pokud je podnik, který vznikl spojením jednotlivých soutěžitelů, schopen v důsledku tohoto spojení dodávat celý sortiment určitého zboží a popřípadě i současně disponovat vlastní odbytovou organizací, nabývá tak významnou výhodu oproti svým konkurentům, kteří nabízejí jen určitou část dané produkce.

U tzv. market extension merger, kde se jedná o spojení mezi soutěžiteli, kteří nabízejí totožné zboží, ale vyskytují se na samostatných geografických trzích, je hlavním faktorem při posuzování spojení Úřadem zjištění, zda rozšířením území, na němž působí, dojde skutečně i k posílení jejich tržní síly. Jedná se např. o energetiky, plynárenské a vodárenské společnosti.

Zvýšení tržní pozice konglomerátu vzniklého spojením soutěžitelů může být také zapříčiněn možností kompenzovat dopady výkyvů či cyklických změn v různých odvětvích, na nichž tito soutěžitelé působí. Důležité mohou být i synergické efekty spojení, obzvlášť pokud ovlivňují přístup ke zdrojům (např. financování, nákupy materiálu), společné výzkumné a vývojové aktivity, výrobu, reklamu, marketing a distribuci.

Vyjma účinků výhradně strukturálního rázu mohou konglomerátní spojení v důsledcích nepříznivě ovlivňovat soutěžní chování také jiných subjektů působících na dotčených trzích. Při spojení podniků X a Y na různých trzích může dojít k takovému výsledku konglomerátního spojení, že třetí osoby udržují nebo vstupují do obchodních vztahů s podnikem X jen proto, aby se jim otevřela nebo neuzavřela možnost obchodovat s podnikem Y na jiném trhu. Jelikož tak v určitém rozsahu činí bez ohledu na ekonomickou výhodnost obchodů s podnikem X (platí určitou „cenu“ za zpřístupnění žádoucích obchodů s podnikem Y), dochází pak k deformaci výkonně orientované soutěže na obou trzích. To platí i když popsané jednání obchodního partnera konglomerátu může být (a pravidelně také bude) v souhrnu ekonomicky hospodárný.

5 Řízení a rozhodnutí o povolení spojení soutěžitelů⁶⁰

Podle § 15 odst. 1 OHS je řízení o povolení fúze řízením navrhovaným. Není tedy možné zahájit je ex officio.⁶¹

Výlučným právem pro posuzování jednotlivých spojení s komunitárním rozsahem disponuje Komise. Tento rozsah může ovšem splňovat i spojení soutěžitelů v rámci jednoho členského státu. Na komutárně významné spojení se musí užít výhradně právo evropské z čehož vyplývá, že žádný členský stát na ně nesmí použít své národní soutěžní právo. V případě, že spojení nemá dostatečně velký obrat stanovený nařízením, bude toto spojení naopak v kompetenci pouze schvalovacímu procesu národních soutěžních orgánů. Případ společné působnosti Komise a národní soutěžní úřad je tedy vyloučen – bude se buď jednat o komunitární rozsah spojení, kde bude příslušným orgánem Komise nebo půjde o spojení subkomunitárního rozsahu s příslušností národního soutěžního úřadu (úřad členského státu EU). Takový princip řízení (u jediného orgánu) nazýváme ONE STOP SHOP⁶².

U schvalovacího procesu spojení soutěžitelů je z důvodu závažnosti možného zásahu do struktury trhu předpokládána velmi dobrá informovanost komise. Proto je členěn do několika fází:

a) Přednotifikační fáze

Tato fáze se v praxi rozvinula spíše zvykově. Jejím účelem je podávání informací Komisi o pozadí možném nebo pravděpodobném spojení, projednání načasování oznámení a následného rozhodnutí, poskytnutí účastníkům spojení technickou a právní podporu a také upřesnění druhu a rozsahu údajů potřebných k vlastní notifikaci. Účastníkům spojení je umožněno nabýt informace o pravděpodobném postoji Komise k jejich fúzi. Tato služba je pro účastníky fúze samozřejmostí aniž by ji muselo obsahovat právo psané a je uznávána v rámci zásady neznevýhodnění účastníků řízení oproti účastníkům minulých, současných a budoucích řízení.

⁶⁰ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

⁶¹ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

⁶² Blíže viz. kapitola 3.5 Mezinárodní spolupráce

Předpokladem uspokojujícího výsledku jak pro účastníky tak Komisi je dostatečná informovanost Komise ze strany účastníků spojení. Proto je již v této fázi k fúzím přistupováno důvěrně s respektem ochrany obchodního tajemství.

b) První fáze notifikace

Spojení s komunitárním rozsahem musí být oznámeno dříve než dojde k jeho uskutečnění a po uzavření dohody, oznámení veřejné nabídky, převzetí cenných papírů nebo nabytí kontrolního podílu.

Komise dělá rozdíly mezi formální oznamovací povinností a mezi povolením operací, které mají být oznámeny dříve, než se oznámení stane povinným (je-li operace oznámena před jejím provedením a ne až po něm), což pro strany znamená vyšší pružnost při plánování těchto operací. Komise požaduje, aby měly strany již uzavřené závazné smlouvy o dokončení operace, i když je spojení oznámeno před uskutečněním náležitých operací.

Jednotlivé strany jsou povinny poskytnout Komisi úplné a správné informace, přičemž nezáleží na tom, zda jsou nekompletní kvůli nedbalosti nebo úmyslu. V opačném případě jim hrozí postih ve formě pokuty.

Komise musí do 25 pracovních dnů učinit rozhodnutí, zda spojení vyvolává obavy z neslučitelnosti se společným trhem. Tato lhůta začíná běžet ode dne následujícího po oznámení. V případech stanovených tímto nařízením může být tato lhůta prodloužena na 35 pracovních dnů. (Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků) Prohlášení musí mít formu rozhodnutí komise v případě, že spojení nespadá pod jeho skutkovou podstatu danou nařízením o fúzích, nebo že pod ni spadá, ale už neexistují obavy z její neslučitelnosti se společným trhem.

Rozhodnutí, které bude obsahovat pochybnosti o neslučitelnosti spojení se společným trhem, bude mít odkladný účinek a až do případného konečného rozhodnutí o slučitelnosti omezuje účastníky v provádění zásahů vedoucích ke spojení. Možná výjimka z odkladného účinku rozhodnutí je posuzována Komisí

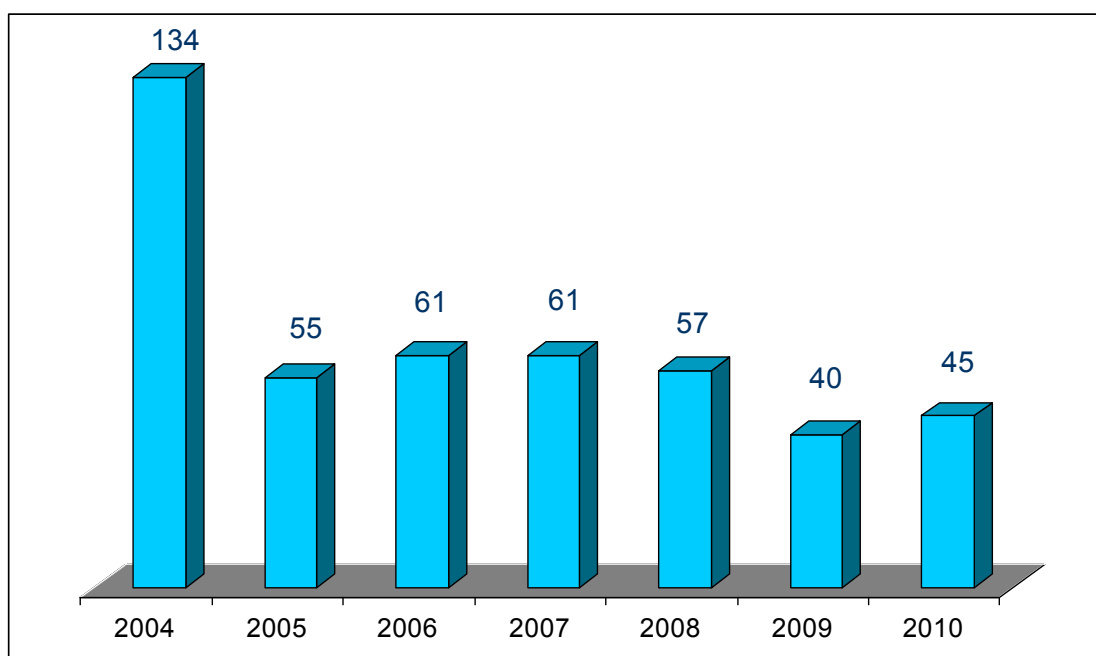
pomocí eventuálního dopadu na účastníky spojení či třetí stranu a pomocí eventuálního vlivu tohoto účinku na hospodářskou soutěž.

Není-li rozhodnutí vydáno v určeném termínu zakládá nevyvratitelný předpoklad o slučitelnosti spojení se společným trhem.

c) Druhá fáze notifikace

Do této fáze patří právo Komise vznášet doplňující otázky účastníkům spojení, jejich konkurentům a spotřebitelům. Komise by měla zásadně vydat konečné rozhodnutí nejpozději do 90 pracovních dnů od zahájení řízení. Má-li spojení za následek vznik nebo posílení dominantního postavení, které poškozuje účinnou soutěž na společném trhu nebo jeho podstatné části, označí ji Komise za neslučitelnou se společným trhem. V případě provedení spojení, může Komise udělit rozdělení soutěžitelů nebo nařídít ukončení kontroly a tím znovu obnovit účinnost soutěže.

Graf 5.1: Počet zahájených správních řízení v oblasti fúzí

Zdroj: www.compet.cz

5.1 Podání návrhu⁶³

Kdo návrh podává najdeme v § 15 odst. 2. Jsou zde uvedeny dva typy příkladů. První zahrnuje návrh podávaný v případě tzv. úplné koncentrace. Sem patří spojení v důsledku přeměny jednoho nebo více na trhu již dříve samostatně působících soutěžitelů, nabytí podniku jiného soutěžitele nebo jeho podstatné části a spojení pomocí nově založeného kontrolovaného podniku. A druhý příklad obsahuje takové fúze, které vznikly na základě nabytí kontroly.

V případě prvním návrh podávají společně všichni zúčastnění soutěžitelé, kteří se hodlají spojit přeměnou. V případě druhém, tedy tzv. koncentrace neúplné, je návrh podáván soutěžitelem, kterému spojení umožní získání přímé nebo nepřímé kontroly nad jiným podnikem.⁶⁴

Vzhledem k tomu, že v případě prvním podávají všichni soutěžitelé návrh na spojení, je nezbytné, aby byl zvolen společný zmocněnec pro doručování. Také u založení společně kontrolovaného podniku podávají návrh všichni zakladatelé, tudíž je opět nutno zvolit společného zmocněnce pro zastupování. Pokud tak neučiní, určí jej Úřad.

Okamžik podání návrhu již není pevně stanoven, avšak v dřívější úpravě se jednalo o sedmidenní lhůtu, která nám stanovovala povinnost podání návrhu na povolení spojení od uzavření smlouvy zakládající fúzi nebo od jiného způsobu získání kontroly nad jiným podnikem.⁶⁵ Z toho vyplývá, že řízení je v současnosti zahájeno až doručením podání, ve kterém najdeme veškeré potřebné náležitosti pro zahájení řízení, a jelikož je současně zakázáno provést spojení před právní mocí rozhodnutí, jimž se spojení povoluje, jsou soutěžitelé ve vlastním zájmu přinuceni podat návrh na povolení fúze co nejdříve a bez nadbytečného váhání.⁶⁶

Povinností ÚOHS je neprodleně oznámit zahájení řízení o povolení fúze v Obchodním věstníku a určit lhůtu pro podání případných námitek proti této fúzi.

⁶³ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

⁶⁴ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

⁶⁵ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

⁶⁶ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

V souladu s řízením před Evropskou komisí je účastníkům řízení poskytován velký stupeň právní jistoty. Úřad podle § 16 odst. 2 OHS musí:

- a) posoudit zda spojení podléhá jeho povolení a pokud ne, je povinen o tom do 30 dnů od zahájení řízení rozhodnout,
- b) povolit v téže lhůtě takové spojení, které sice jeho povolení podléhá, ale nevznikne jím nebo nebude posíleno dominantní postavení spojujících se soutěžitelů (či alespoň jednoho z nich), které by mělo za následek podstatné narušení soutěže,
- c) pokračovat v řízení, zjistí-li že spojení vzbuzuje vážné obavy z podstatného narušení hospodářské soutěže předpokládaným spojením. I toto rozhodnutí má Úřad povinnost písemně oznámit účastníkům řízení ve lhůtě 30 dnů od zahájení řízení.⁶⁷

Vzbuzování „vážných obav z podstatného narušení hospodářské soutěže“ nelze vysvětlit subjektivisticky, takové obavy musejí být objektivně podloženy. V případě, kdy spojení vzbuzuje u Úřadu ony vážné obavy, není možná v této fázi procesní obrana účastníků proti tomuto rozhodnutí a účastníci se mohou meritorně bránit v následujícím hlavním řízení.⁶⁸

Pokud není rozhodnutí vydáno ve výše uvedené zákonné lhůtě, pokládá se spojení uplynutím této doby za povolené.⁶⁹

5.2 Účastníci řízení

Otázku kdo je účastníkem řízení před Úřadem je nutné rozlišit od předešlé otázky, a to kdo návrh na povolení spojení soutěžitelů podává. Tato otázka je velmi důležitá, jelikož postavení účastníka je předpokladem k uskutečnění procesních oprávnění v průběhu řízení. Právo nahlížet do spisu, měnit, doplňovat nebo odvolat návrh na zahájení řízení a napadat rozhodnutí příslušnými procesními prostředky atd. má pouze účastník řízení.

⁶⁷ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

⁶⁸ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

⁶⁹ Tamtéž

V tomto případě nelze použít obecnou úpravu účastenství ve správním řízení, kterou najdeme, jelikož v zákoně o ochraně hospodářské soutěže je speciálně vymezen okruh účastníků řízení o návrhu na povolení spojení soutěžitelů.⁷⁰

Tito účastníci jsou vymezeni v § 21 odst. 1, 2 OHS a jedná se o:

- osoby, které jsou povinny podat návrh na povolení spojení (viz výše), a to v případech řízení o povolení spojení a v řízení o povolení výjimky ze zákazu uskutečňování spojení,
- účastníky řízení, jejichž práva nebo povinnosti stanovené zákonem o ochraně hospodářské soutěže mají být v řízení rozhodnuty.

Dále nám § 21a odst. 3 OHS uvádí, že v řízení o dohodách narušujících hospodářskou soutěž důsledkem kumulativního účinku vertikálních dohod uzavřených pro distribuci stejného, srovnatelného nebo zaměnitelného zboží a přičemž jednou ze stran těchto dohod je vždy totožný soutěžitel, který jejich uzavření jiným soutěžitelům navrhuje, může ÚOHS snížit okruh účastníků jen na tohoto soutěžitele.⁷¹

Podle § 21a odst. 4 se řízení povede s právními nástupci v případě zániku právnické osoby, která je podezřelá z uzavření zakázané dohody, zneužití dominantního postavení či nedovoleného uskutečňování spojení.⁷²

5.3 Náležitosti návrhu na zahájení řízení

V § 15 odst. 4 Úřad výslovně požaduje, aby návrh na povolení spojení (dále jen „návrh“) obsahoval náležitosti, které najdeme ve vyhlášce č. 252/2009 Sb., k jejímuž vydání byl ÚOHS v § 26 odst. 1 OHS zmocněn.⁷³

Podle § 1 odst. 1 vyhlášky je povinnou součástí každého návrhu řádně a úplně vyplněný dotazník a doklad o zaplacení správního poplatku. Předtištěný dotazník nalezneme v příloze této vyhlášky. K návrhu se dále připojují listiny uvedené v § 1 odst. 3 vyhlášky:

⁷⁰ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

⁷¹ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

⁷² Tamtéž

⁷³ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

- písemné plné moci udělené zástupcům všech účastníků, kteří jsou v řízení zastoupeni,
- výpisy z obchodního rejstříku či z jiného obdobného registru, ne starší více jak tři měsíce, pro všechny spojující se soutěžitele, kteří mají povinnost být v obchodním rejstříku nebo obdobném registru zapsáni,
- listiny, pomocí nichž došlo ke spojení nebo k němu má dojít; v případě spojení v důsledku nabytí účastnických cenných papírů při nabídce převzetí jsou všichni spojující se soutěžitelé povinni tyto listiny předložit ihned po jejich sepsání,
- výroční zprávy včetně auditu účetních závěrek za poslední ukončené účetní období všech spojujících se soutěžitelů, kteří mají povinnost provádět audit podle zvláštních právních předpisů,
- konsolidované účetní závěrky za poslední ukončené účetní období všech spojujících se soutěžitelů, kteří mají povinnost sestavovat konsolidovanou účetní závěrku podle zvláštních právních předpisů,
- schéma a způsob výpočtu obratu, jehož výše odůvodňuje podání návrhu,
- rozборы, zprávy, studie, přehledy a další obdobné dokumenty, které byly připraveny členy dozorčí rady, statutárního orgánu nebo pro jinou osobu, která vykonává podobnou funkci nebo která byla touto funkcí pověřena nebo jí byla svěřena, nebo pro valnou hromadu akcionářů za účelem posouzení nebo rozboru fúze s ohledem na podmínky hospodářské soutěže, soutěžitele skutečné i možné, odůvodnění spojení s ohledem na podmínky hospodářské soutěže, soutěžitele skutečné i možné, odůvodnění spojení, možnost obchodního růstu nebo expanze na jiné výrobní a zeměpisné trhy a obecné tržní podmínky. Pro každý tento dokument musíme uvést, pokud to již nezahrnuje dokument samý, den vypracování, jméno a postavení každé osoby, která každý takový dokument přijala.⁷⁴

Návrh, včetně všech jeho částí a příloh je předkládám podle § 2 odst. 1 v českém jazyce. U cizojazyčných listin musí být zajištěn překlad jejich obsahu do českého jazyka, pokud zvláštní právní předpis nebo mezinárodní smlouva, která je součástí právního řádu České republiky, nestanoví jinak.

⁷⁴ Úplné znění vyhlášky ÚOHS č. 252/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti návrhu na povolení spojení soutěžitelů

Uvedené listiny mohou být podle § 2 odst. 2 ÚOHS předloženy jako originály nebo kopie. Pokud některé z překládaných listin obsahují skutečnosti, které jsou předmětem obchodního tajemství, připojí se jako zvláštní přílohy k návrhu. V každé z těchto listin musí být zahrnuto „OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ“ (§ 3).⁷⁵

V případě kdy v návrhu na zahájení řízení nejsou uvedeny všechny předepsané náležitosti, ale obsahuje takové informace, které jsou dostačující k posouzení podléhání či nepodléhání kontrole spojení může ÚOHS vydat písemné stanovisko, zda se jedná o spojení podléhající povolení Úřadu či nikoliv (§ 15 odst. 4 OHS). Pokud by se v tomto případě jednalo o spojení nepodléhající povolení, účastníci nejsou povinni informace v návrhu doplňovat. Jestliže by ovšem šlo o spojení podléhající povolení Úřadu, museli by účastníci takový návrh doplnit o všechny zbývající vyžadované údaje, aby řízení o povolení fúze mohlo být zahájeno a aby ÚOHS mohl vydat příslušné rozhodnutí.⁷⁶

5.4 Kritéria posuzování koncentrací

Nyní je spojení posuzováno podle kritérií, které zákon demonstrativním způsobem upřesňuje. Dříve však existovalo taková neurčitá formulace, že skutečné výhody fúze musí být vyšší než možná škoda zapříčiněná tímto spojením. Jedná se o kritéria obdobná kritériím pro posuzování dominantního postavení na trhu a můžeme je považovat za určitá zobecnění dosavadní tuzemské i zahraniční rozhodovací praxe. Tato kritéria jsou stanovená pouze pro příklad (bez určeného pořadí závažnosti či jejich váhy) a proto při jejich jednotlivém posuzování nelze ovšem potlačit jistou míru subjektivismu uvnitř správního uvážení.⁷⁷

Úřad podle § 17 odst. 1 OHS posuzuje zejména tyto kritéria:

- potřebu zachování a rozvíjení účinné hospodářské soutěže,
- strukturu všech trhů dotčených spojením,
- hospodářskou a finanční sílu spojujících se soutěžitelů,
- veškeré překážky vstupu dalších soutěžitelů na trhy, který jsou spojením dotčené,

⁷⁵ Úplné znění vyhlášky ÚOHS č. 252/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti návrhu na povolení spojení soutěžitelů

⁷⁶ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

⁷⁷ Tamtéž

- možnosti volby dodavatelů či odběratelů spojujících se soutěžitelů,
- vývoj nabídky a poptávky na dotčených trzích,
- potřeby a zájmy spotřebitelů,
- výzkum a vývoj prospěšný spotřebiteli a současně nebránící účinné soutěži.⁷⁸

5.5 Rozhodnutí o povolení spojení⁷⁹

Vedlo-li by spojení k významnému poškození hospodářské soutěže na relevantním trhu je ÚOHS ze zákona povinen takové spojení správním rozhodnutím zamítnout. V § 17 odst. 3 jsou implicitně obsaženy dvě podmínky jeho rozhodnutí:

a) spojení musí vyvolat podstatné narušení hospodářské soutěže na příslušném trhu. Všechny fúze totiž mají za následek menší či větší poškození soutěže v důsledku oslabení struktury trhu a koncentrací tržní síly. K zákazu spojení vede však pouze poškození podstatné. Podstatným poškozením nazýváme zvláště takové, které je trvalé, nezvratné a s velkým dosahem, ohrožujícím existenci a podstatu soutěže na daném relevantním trhu. Jedná se v první řadě o vznik nebo posílení již existujícího dominantního postavení některého ze spojujících se soutěžitelů, jehož následkem jsou právě takové trvalé změny struktury trhu (nehledě na to, že z konečného znění zákona bylo toto navrhované pomocné kritérium vyloučeno).

b) V případě, že takové podstatné poškození soutěže nastane v důsledku posuzovaného spojení, nesmí vzniknout pouze domněnka, ale musí být nalezena příčinná souvislost (nebo přinejmenším značně vysoká pravděpodobnost až jistota). Pouze možnost podstatného narušení není dostačující.

Úřad je povinen vydat rozhodnutí, zda spojení povoluje či ne, a to do 5 měsíců od zahájení řízení (při převzetí nabídky účastnických cenných papírů je tato lhůta stanovena na 2 měsíce). I zde, není-li rozhodnutí vydáno v těchto lhůtách, platí nevyvratitelná právní domněnka o schválení spojení. Tyto lhůty nezahrnují dobu mezi doručením výzvy Úřadu účastníkovi řízení, který je povinen doplnit nezbytné skutečnosti pro vydání rozhodnutí o

⁷⁸ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

⁷⁹ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

povolení fúze nebo k podání dalších důkazů o takových skutečnostech, a dnem splnění povinnosti podle této výzvy.

Jako příklad nepovolené fúze antimonopolním úřadem můžeme uvést případ z roku 2004, kdy byla uložena z právní moci Úřadu pokuta společnosti Karlovarské minerální vody, a.s. (dále jen KMV). Pokuta ve výši 10 mil. Kč byla uložena v důsledku nerespektování předchozího rozhodnutí Úřadu, který nepovolil fúzi KMV a Poděbradky. Firma se odvolala k soudu, v létě 2006 však žalobu stáhla.⁸⁰

5.6 Podmiňující závazky účastníků řízení

K rozhodnutí o povolení spojení může Úřad také připojit podmínky a omezení, které stanoví ve prospěch zachování účinné soutěže. Tyto podmínky a omezení mají podobu závazků a navrhuje je soutěžitelé v téže prospěch. Za vymezení a podání těchto návrhů odpovídají tedy výhradně a pouze účastníci řízení. Při poslední novelizaci byla možnost stanovení podmínek a omezení nezbytných k uskutečnění spojení pouze Úřadem, vyplývajících z jeho rozhodnutí, ze zákona vypuštěna. Jednalo tedy o rozhodnutí jednostranná a bez vůle účastníků řízení nebo i proti jejich vůli.⁸¹

Výše zmíněné návrhy jsou účastníci oprávněni vznést před zahájením řízení o povolení koncentrace nebo v jeho průběhu. Učinit tak musí nejpozději do 15 dnů od doručení oznámení poslednímu z účastníků o pokračování řízení o povolení po tom, co Úřad dospěl k závěru, že spojení jeho povolení podléhá (§ 17 odst. 4).⁸²

Tyto podmínky, omezení a závazky můžeme seřadit do několika typizovaných skupin:

- a) převod určitých aktiv,
- b) ukončení či zamezení vzniku jiných vazeb mezi soutěžiteli,
- c) otevření trhu pro konkurenci,

⁸⁰ Dostupný z: <<http://www.compet.cz/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-hs/>>

⁸¹ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

⁸² Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

d) přehled a hodnocení rozhodovací praxe Úřadu.⁸³

5.7 Odklad realizace spojení a dekoncentrační oprávnění úřadu

Z § 18 odst. 1 OHS vyplývá, že soutěžitelé nesmí realizovat spojení dřív, než Úřad o jeho povolení rozhodne a také mají zákaz určovat nebo ovlivňovat soutěžní chování kontrolovaného soutěžitele zvláště prostřednictvím hlasovacích práv či jinak nabyté kontroly. V evropské soutěžní legislativě můžeme místo neurčitého pojmu „soutěžní chování“ najít zákaz získání možnosti rozhodujícího vlivu na soutěžitele. Nedodržení tohoto zákazu podléhá pokutě, jejíž výší se zabývá § 22 odst. 2 a 3 OHS.⁸⁴

Při realizaci spojení bez podání návrhu na spojení či uskutečnění spojení v rozporu s rozhodnutím Úřadu provede ÚOHS podle § 18 odst. 5 opatření nezbytné k obnově účinné soutěže na příslušném relevantním trhu. Úřad za tímto účelem může soutěžitelům uložit povinnost prodat podíly, převést podnik nabytý spojením nebo jeho část, zrušit smlouvu, dokládající vznik spojení nebo učinit jiná opatření, která jsou nezbytná k obnovení účinné soutěže na relevantním trhu. Můžeme tedy mluvit o tzv. dekoncentračním oprávnění Úřadu nebo též o tzv. „defúzi“.⁸⁵

Účelem zákona je preventivní kontrola spojování soutěžitelů. Na rozdíl od dřívější obecné úpravy zákona možnosti dekoncentrace (§ 11 odst. 2 zák. č. 63/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů) je nyní tato zaměřena pouze na spojování podniků. Avšak obdobně jako je tomu jinde ve světě, bude tento druh sankce patrně v praxi obtížně použitelný.⁸⁶

⁸³ DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9

⁸⁴ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

⁸⁵ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

⁸⁶ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

5.8 Výjimky ze zákazu předčasné realizace spojení a zrušení rozhodnutí o jejím povolení⁸⁷

U zákazu realizovat spojení před pravomocným rozhodnutím ÚOHS o povolení spojení může být Úřadem na základě písemné a odůvodněné žádosti soutěžitelů povolena výjimka (pouze z důvodů uvedených v § 18 odst. 3 OHS), a to v 30 denní lhůtě. V případě nedodržení této lhůty jde o právní aprobaci předčasného uskutečňování spojení.

Stanovením důvodu pro výše uvedenou výjimku je sice obecné, ale nikoliv demonstrativní.

Pokud ÚOHS zjistí, že jeho rozhodnutí ve věci povolení spojení bylo učiněno na základě nepravdivých či neúplných údajů účastníků řízení, nebo že byl Úřad uveden účastníky v omyl, anebo účastníci neplnili omezení nebo závazky, které podmiňovali jejich spojení, může toto rozhodnutí zrušit.

Takovou možnost zrušení rozhodnutí má Úřad pouze v případě, jedná-li se o rozhodnutí záporné a nemůže být obdobně užita v případě, kdy si původně záporné rozhodnutí ÚOHS „rozmyslel“.

Na jedné straně jde o veřejnoprávní úpravu, nad jejíž hranici orgán státní správy nesmí (může konat pouze to, co mu povoluje zákon), a na straně druhé je neúspěšným žadatelům o povolení spojení umožněn opravný prostředek.

Z hlediska právní jistoty není možné, aby zrušení rozhodnutí směřovalo do minulosti, jelikož již došlo k zapsání některých fúzí do obchodního rejstříku, nové subjekty uzavíraly již ve své době platné smlouvy apod. Z tohoto hlediska se také připouští zrušit rozhodnutí pouze v subjektivní jednoroční lhůtě, která běží ode dne zjištění náležitých skutečností Úřadem, maximálně však v objektivní lhůtě pětileté od vzniku těchto skutečností.

⁸⁷ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

5.9 Zápis spojení do obchodního rejstříku⁸⁸

V § 16 odst. 7 OHS je výslovně zakázáno soudu zapsat spojení do obchodního rejstříku před pravomocným rozhodnutím Úřadu (pokud se ovšem jedná o takové spojení, které zápisu podléhá). Do rejstříku se však spousta soutěžně závažných druhů spojení ani nezapisuje. Kvůli tomu, že nepovolení spojení nenabude účinnosti dřív než ÚOHS udělí souhlas s touto koncentrací pouze v případech, že se jedná o koncentraci formou fúze v užším slova smyslu, má Úřad kontrolu nad účinností smlouvy jen u fúzí.

Získání kontroly se u některých způsobů spojení vůbec v obchodním rejstříku neprojeví. Jedná se např. o získání kontroly nabytím účastnických cenných papírů či obchodních nebo členských podílů aj. Rejstříkovému zápisu není z hlediska soutěžního kladen velký význam. Úřad by měl přihlížet zjištění, zda soutěžitel určuje nebo ovlivňuje soutěžní chování kontrolovaného soutěžitele. Soukromoprávní účinky neúčinnosti ex lege u smluv dotýkajících se spojení (v užším smyslu podle obchodního zákoníku) slouží k dostatečnému odrazení soutěžitele od obcházení Úřadu.

⁸⁸ ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1

6 Závěr

Předmětem mé práce bylo analyzovat činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to zejména v oblasti spojování soutěžitelů (např. jakým způsobem jsou hmotnými normami českého a komunitárního soutěžního práva fúze regulovány).

V souvislosti s tržním hospodářstvím vzniká riziko zneužití účasti jednotlivých soutěžitelů na trhu. A proto si myslím, že úřad, který by reguloval jednotlivé úkony na trhu a tím udržoval účinnou hospodářskou soutěž, je v každé vyspělé ekonomice nezbytný. Tomu nasvědčují i první pokusy o jednotlivá opatření proti narušování hospodářské soutěže a její regulace již od prvotních náznaků obchodu ve starověkém Římě. Tato regulace se postupem času měnila v důsledku vývoje společnosti, politických názorů a obchodních zvyklostí daného období či území, až do podoby jakou ji známe dnes. Nastínění tohoto vývoje bylo cílem první kapitoly mé práce.

Druhá část měla za cíl již výše zmíněné analyzování činnosti Úřadu, jehož povinností je zajistit takové tržní prostředí, které nebude v rozporu s pravidly hospodářské soutěže a bude přinášet prospěch jak pro rozvoj české ekonomiky, tak pro spotřebitele. Podrobněji rozebráno bylo jeho poslání, kompetence, které byly dle zákona o ochraně hospodářské soutěže rozděleny do tří oblastí, organizační struktura, podle které je Úřad členěn na čtyři sekce, mezinárodní spolupráce, která neprobíhá jen mezi členy Evropské unie, ale i mimo její hranice. V této části bych chtěla kladně zhodnotit spolupráci Úřadu s veřejností a médii, kteří jsou informováni pomocí pravidelně vkládaných tiskových zpráv Úřadem na příslušné webové stránky a také pomocí článků o jeho činnosti, které se vyskytují v mnoha periodikách.

Cílem další části bylo přiblížit problematiku fúzí, popsat jednotlivé formy a způsoby koncentrací. Rozlišujeme tedy mezi spojením, které má za následek trvalou změnu zúčastněných podniků i změnu struktury trhu a koncentrací neúplnou, uskutečněnou v důsledku získáním kontroly nad podnikem. Dále také způsob vypočítání čistého obrátu, který je jedním z kritérií pro přezkoumání fúze Úřadem. Zákon o ochraně hospodářské soutěže nám uvádí dvě možné minimální hranice obrátu, kde pro podléhání spojení povolení Úřadu stačí překročení pouze jedné této hranice. V této části bych zdůraznila fakt,

že Úřad pravidelně vymezuje relevantní trh jen z pohledu odběratele a nikoliv dodavatele. Dle mého názoru by měli být prozkoumány dopady koncentrace na obě strany (v případě, že spojení zasahuje jak stranu nabídky, tak poptávky).

Cílem poslední části této práce pak bylo podrobné nastínění postupu řízení Úřadu ve věci spojování soutěžitelů a jeho pravomoci regulovat tato spojení (rozhodnutí o nepovolení, povolení či povolení podmíněném závazky účastníků řízení). Dále je zde popsán postup zahájení řízení i ze strany soutěžitelů, čímž je podání návrhu na spojení.

Myslím, že jednotlivé fúze nemusejí mít nutně za následek jen narušení hospodářské soutěže, ale mohou představovat i kladný zásah do struktury trhu a mít prosoutěžní charakter nebo mohou představovat narušení pouze zanedbatelné, které nepředstavuje podrobení kontrole ÚOHS. Avšak v případě negativního účinku na hospodářskou soutěž nevedou „pouze“ k narušení náležitých soutěžních vztahů na relevantním trhu, ale i k poškození třetích osob (odběratelů, dodavatelů apod.).

Seznam použité literatury

Monografie

DVOŘÁK, S. *Kontrola spojování soutěžitelů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 111 s. ISBN 80-7179-783-9.

CHALUPA, K. *Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: historie, fakta, svědectví*. Brno: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2008. 159 s. ISBN 978-80-254-2242-7.

MUNKOVÁ, J.; KINDL, J. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 681 s. ISBN 978-80-7400-173-4.

ELIÁŠ, K., BEJČEK, J., HAJN, P., JEŽEK, J. A KOL. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. 609 s. ISBN 80-7179-854-1.

Elektronické publikace

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže [online]. 2011. [cit.2011-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/>>.

Historie úřadu [online]. 2011. [cit.2011-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/o-uradu/historie-uradu/>>.

Poslání a kompetence ÚOHS [online]. 2009. [cit.2011-03-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.compet.cz/o-uradu/poslani-a-kompetence/>>.

Kolektiv autorů. *Výroční zpráva 2009* [online]. 2010. [cit.2011-03-18] Dostupný z WWW: <http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/VZ_verejnost/Vyrocní_zpráva_2009.pdf>.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže .Informační letáček [online]. 2008. [cit.2011-03-22]. Dostupný z WWW:

<http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/uohs_skladacka_CZ_2008_03.pdf>.

Statistiky [online]. 2011. [cit.2011-04-12]. Dostupný z WWW:

<<http://www.compet.cz/informacni-centrum/statistiky/prehled-nejvyssich-pokut-hs/>>.

Statistiky [online]. 2011. [cit.2011-04-12]. Dostupný z WWW:

<<http://www.compet.cz/informacni-centrum/statistiky/statistiky-hs/>>.

Právní předpisy

Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže

Úplné znění vyhlášky ÚOHS č. 252/2009 Sb., kterou se stanoví náležitosti návrhu na povolení spojení soutěžitelů

Seznam zkratek

HS	hospodářská soutěž
Úřad, ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
OHS	ochrana hospodářské soutěže
KMV	Karlovarské minerální vody
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
Sb.	Sbírka
zák.	zákon
č.	číslo

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č.121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB – TUO) má právo nevýdělečné, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB – TUO k prezenčnímu nahlédnutí, a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB – TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB – TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB – TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB – TUO na vytvoření díla vynaloženy (ať do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. května 2011

.....
Denisa Marková

Adresa trvalého pobytu studenta:

Dukelská 3996
760 01 Zlín